

Over 25 incarnaties van de Dalai Lama, Een speurtocht naar 24 voorgaande levens en zijn huidige leven, door Henk Spienburg. Uitgeverij Ankh-Hermes bv-Deventer. 122 pagina's; incl. noten; bibliografie; namenregister; prijs f39,50; ISBN 90202-81992.

We kennen reeds een reeks van publicaties van de hand van Henk Spienburg. Ze lijken wel van de lopende band af te rollen. De laatste betrof een vertaling van een Sanskriet tekst uit de Advaita Vedanta School. En nu weer iets geheel anders: een geschiedkundige verhandeling, en wel de drieëntwintig eeuwen omvattende geschiedenis van het buitengewoon belangwekkende instituut, want dat is het wel, van de Dalai Lama.

Zij past goed in de tijd. De bezetting van Tibet door China in 1959 en de vlucht van de huidige Dalai Lama naar India zijn eigenlijk nog recente geschiedenis. Ook zijn Tibet en dan nog meer in het bijzonder de huidige veertiende Dalai Lama regelmatig terugkerende onderwerpen in de media, met name door zijn vele reizen over de aardbol en zijn streven door

overleg met de Chinese bezetters tot een zekere autonomie voor Tibet te geraken. Tenzin Gyatso brengt daarmee tegelijk een boodschap van vrede aan de wereld. Maar de gevolgen van de bezetting van Tibet zijn nog veel verder reikend. Met die bezetting is een hele exodus in gang gezet van lama's en ook van boeddhistische geschriften. Nog onlangs is opnieuw een hoge lama, n.l. de Karmapa, uit Tibet naar India gevlucht. Hij is een 14-jarige lama en leider van de Karma Kagyu of Zwarte Hoeden School, één van de vier hoofdrichtingen binnen het Tibetaans Boeddhisme. Dit is een pijnlijk verlies voor China, omdat hij als enige Boeddhistische leider van Tibet door China werd geacht een schakel te zijn tussen de Tibetanen in ballingschap en de 'Peking getrouwe' Tibetanen. Onder de lezers van *Theosofia* is eveneens een behoorlijk aantal donateurs van gevluchte kinderen uit Tibet in Dharamsala in India te tellen. Het onderwerp is dus actueel. De publicatie vult ook een leegte in onze informatie op. Wat we hierover lezen was veelal fragmentarisch, en bovendien geschreven door mensen die vaak ook niet zo erg veel over het onderwerp wisten. Ik vroeg me vaak bij die verhalen af: is het wel zo? Spienburg geeft informatie. Wat schrijver vooral heeft gedaan is de geschiedenis voor zich zelf te laten spreken. Geen interpretaties of evaluaties. De verdienste van dit boekwerk is dan ook vooral hierin gelegen, dat we ons op basis van objectieve gegevens zelf een beeld en een mening kunnen vormen over de

oorsprong en betekenis van dit instituut voor Tibet en het Boeddhisme. De verdienste ligt tevens erin, dat hij ook duidelijk aangeeft waar we er weinig of eigenlijk niets echt van weten. Zo geeft Spienburg aan, dat over de verbinding tussen de Dalai en Panchen Lama met de veel hogere, goddelijke leiding, weergegeven met aanduidingen als Dhyani-Bodhisattva en Dhyani-Boeddha, 'veel (is) geschreven, maar weinig verhelderends gezegd'.

Aan het slot van het boek vinden we de geraadpleegde literatuur weergegeven. De wetenschappelijke onderzoeker kan via een daaraan voorafgaande afzonderlijke lijst van noten die bladzijdegewijs zijn gebundeld zijn eigen weg naar de literatuur vinden.

Het boek beoogt een korte schets te geven van de opeenvolgende incarnaties van zowel de Dalai Lama's als van de Panchen Lama's. Eigenlijk in de eerste plaats van de Dalai Lama's, maar gezien de grote verwevenheid van zowel hun beider werk als van hun levens, beiden optredend als behoeders van het Tibetaanse Boeddhisme belichaamd in de orde van de Gelugpa's, zou het verhaal indien het tot die ene categorie hoge lama's beperkt was gebleven incompleet zijn. Beide Lama's waren in de eerste plaats geestelijke leiders, maar fungeerden vaak eveneens als koninklijke beheerders van onderscheiden delen van Tibet. Ook komt duidelijk naar voren de nauwe relatie, eerst met India, later met de Noordelijk gelegen landen, eerst met de Khan van

B o e k & p e r i o d i e k

---

de Mongolen, later met de Keizer van China. Beide landen hadden, zij het op verschillende wijzen, invloed op de vestiging en ontwikkeling van het Boeddhisme. Eind zesde eeuw, begin zevende eeuw heerste in Tibet koning Srongtsen Gampo, volgens de overlevering een van de vorige incarnaties van de Dalai Lama. Deze werd door de Chinese prinses Wenchen Kun-chu, zijn tweede echtgenote, tot het Boeddhisme bekeerd. India en Nepal hebben daarnaast een enorme invloed op de cultuur en religie van het land gehad, meer in het algemeen door steun bij de vorming van een eigen taal en schrift, en meer in het bijzonder door de bijdragen van grote Boeddhistische leermeesters zoals Padmasambhava en Tsong Khapa. De Mongoolse en Chinese Khans en Keizers zijn in de loop van de eeuwen steeds meer als protector van Tibet gaan optreden. Wel, dat zij met nadruk gesteld, lieten zij de leiding van het land aan de twee geestelijke leiders over.

Het instituut Dalai Lama was er niet zomaar, zo wordt duidelijk in het boek. De titel 'Dalai' is op een bepaald moment in de geschiedenis – door de Mongoolse Khan – aan een van de twee behoeders van het Tibetaans Boeddhisme toegekend en wordt eigenlijk pas gevoerd na de (tweede) hervorming die Tsong Khapa in het Boeddhisme in de 15de eeuw in Tibet heeft doorgevoerd. Het is iets ingewikkelder dan ik het nu zeg, maar het komt toch hierop neer. Maar de geschiedenis van zeg maar “de incarnaties” gaat, zoals

hierboven reeds bleek, al veel verder terug. Omstreeks ongeveer 250 tot 300 jaar voor het begin van onze (Westerse) jaartelling, dus nu zo'n ruim 23 eeuwen terug, ligt n.l. de oorsprong van wat gaandeweg tot instituut is uitgegroeid. De vijfde Dalai Lama heeft deze aan de eerste Dalai Lama voorafgaande elf incarnaties geboekstaafd. De schrijver geeft ruim aandacht aan die vorige incarnaties, met interessante bijzonderheden. Wie meer over die ontwikkeling, en over de functies van de Dalai Lama zowel als van de Panchen Lama – welke functie gekoppeld werd aan de functie van abt van het eveneens in de vijftiende eeuw gebouwde klooster Tashilhunpo – wil weten moet het boek zelf lezen. Twee aspecten wil ik er uitlichten. Het eerste punt betreft de wijze van aanwijzing telkens van de nieuwe incarnatie. Hieraan lijkt ten grondslag te liggen een bepaalde structuur. De grondgedachte hiervan lijkt te zijn, dat spoedig na de dood van een Dalai Lama of Panchen Lama, lama's op zoek gaan naar de nieuwe incarnatie. Een hulpmiddel hierbij kan zijn, dat de uitgekozen incarnatie voorwerpen van de laatst overleden hoge Lama herkent. Een tweede aspect betreft de onderlinge verwevenheid van beide Lama incarnaties. Deze is van zeer bijzondere aard. De Lama's hebben, vanaf de instelling van beide functies door Tsong Khapa, een bijzondere verantwoordelijkheid die zij ten opzichte van elkaar op zich blijken te hebben genomen. Deze komt telkens speciaal tot uitdrukking in een periode nadat

een van hen overleden is, terwijl de ander nog in volle functie is. In die periode treedt de laatste op als een soort beschermer van de functie van de zo juist overleden Lama. De nieuwe incarnatie moet gezocht worden, de levende Groot Lama moet de jonge Lama als hij gevonden is erkennen en daarna bevestigen, en vervolgens moet deze vanaf zijn vroegste jeugd opleiding en daarna de noodzakelijke wijdingen krijgen, en tijdens de hele periode voorafgaand aan de installatie van de nieuwe functionaris moeten voorzieningen getroffen worden t.a.v. zaken als regentschap enz.

Terzijde zij nog vermeld dat Spierenburg van de Panchen Lama's nog wel enige voorafgaande incarnaties vermeldt, maar hij gaat er niet uitgebreid op in.

Toch bleken de grondgedachten niet zo eenvoudig in de praktijk uit te voeren. Bij het lezen van het boek rijst al gauw de vraag, of er werkelijk een structuur zit in de procedure van aanwijzing van de opeenvolgende incarnaties. En de tweede vraag: gaat het (altijd) om incarnaties van een en dezelfde ziel of beter, van twee zielen? En tenslotte: welke visie zit achter het instituut van Dalai Lama? Wat betreft de structuur blijkt de praktijk een grote verscheidenheid in aanwijzing te vertonen. In bepaalde gevallen bleek een familieband met de levende Lama eigenlijk doorslaggevend te zijn bij de keuze van de nieuwe Panchen of Dalai Lama. Om deze en andere redenen stelde de keizer van China (!) een procedure in waarbij een belangrijk element was dat

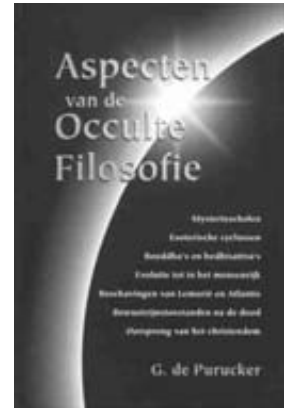
Boek & periodiek

tenslotte het lot – volgens een bijzondere te volgen procedure – de doorslag zou moeten geven. De tweede vraag, gaat het inderdaad om een en dezelfde steeds opnieuw incarnerende Dalai Lama en een en dezelfde Panchen Lama? Wie het boek goed leest, krijgt op deze vraag wellicht zelf een antwoord. Spierenburg laat al deze facetten de revue passeren zonder enige conclusies op te dringen. Intussen is het een feit – dat mogen we wel degelijk constateren – dat in de loop van de tijd er zeer grote Dalai Lama's zowel als Panchen Lama's hebben geleefd, die vele diepzinnige geschriften hebben nagelaten, en wellicht ook het Boeddhisme – het Tibetaanse Boeddhisme, een vorm van het Mahajana Boeddhisme, wel te verstaan – behoed hebben voor vervorming en verval. En daarmee zijn we bij de derde door mij gestelde vraag terechtgekomen. Wat is de diepe grondgedachte achter het bijzondere instituut Dalai Lama? Licht het aan de aard van het volk dat wellicht bijzondere bescherming behoefde? Was het ter bescherming van heilige geschriften, of heilige plaatsen? Of, zoals ik zojuist aanduidde, om het Boeddhisme zo zuiver mogelijk te houden en die over twee millennia a.h.w. heen te tillen en nu naar de wereld uit te dragen; omdat de dragers van het Boeddhisme vreesden dat de leer anders, zoals in grote delen

van Zuid -Oost Azië inclusief het ons zo goed bekende Indonesië gebeurde, zou vervallen en tenslotte grotendeels verdwijnen. In dit verband is een uitspraak van H.P.B. interessant, die een voorspelling aanhaalt die Tsong Khapa zou hebben gedaan, dat de ware lering in zijn zuiverheid zou worden bewaard zolang als Tibet voor invasies door westerse naties zou behoed worden. Dan zou een incarnatie van Panchen Rimpoche, een van de Teshu Lama's plaats vinden, en dan zou de schittering van waarheid de hele wereld verlichten. Wellicht wordt hiermee een tipje van de sluier over het mysterie van Tibet en zijn hoge priesters opgelicht.

Het boek betreft een zeer bijzondere materie – de geschiedenis van het instituut Dalai Lama tot op heden en zijn voor-geschiedenis –, waarover nog altijd een waas van Oosters mysterie hangt. Spierenburg heeft deze materie bijzonder zorgvuldig en objectief in, moet gezegd, kort bestek – slechts 122 bladzijden – uiteengezet. Doordat zo veel in zo weinig bladzijden wordt uiteengezet, met onderlinge verwijzingen, is het een boek geworden die een en andermaal gelezen moet worden. Maar degene die de moeite neemt het boek ter hand te nemen, wordt beslist voor zijn moeite beloond.

Aeisso Raven

Aspecten van de occulte filosofie, door G. de Purucker, prijs f69,50. Gedistribueerd door Ankh- Hermes voor de Theosophical University Press, ISBN 90 70 328488. Oorspronkelijke titel "Studies in Occult Philosophy", 1945.

Aspecten van de occulte filosofie behandelt een breed scala van onderwerpen die iedere onderzoeker van de verborgen kant van het heelal en de plaats van de mens daarin zullen interesseren. Er wordt diep gegraven in de leringen van de klassieke oudheid en de tradities van India en geput uit Hebreeuwse, Perzische en andere bronnen. In korte artikelen wordt steeds een facet van de tijdloze wijsheid belicht. Onderwerpen die op het eerste gezicht nauwelijks samenhang lijken te hebben, blijken dan juist integrale delen te zijn van een allesomvattende filosofie. Mensen, boeddha's, planeten, zonnen en melkwegstelsels zijn alle met elkaar verbonden en in essentie één. Geboorte en dood vormen stadia in de geestelijke evolutie van elk van hen.